

Kuna Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik keeldusid rakendamast rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamise ajutist mehhanismi, siis on Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik rikkunud liidu õigusest tulenevaid kohustusi.

Need liikmesriigid ei või selle mehhanismi rakendamisest hoidumiseks tugineda ei oma sisejulgeoleku säilitamise või avaliku korra kaitsmisega seotud kohustustele ega ümberpaigutamismehhanismi väidetavale mittetoimimisele

2. aprilli 2020. aasta kohtuotsusega komisjon vs. Poola, Ungari ja Tšehhi Vabariik (rahvusvahelise kaitse taotlejate ümberpaigutamise ajutine mehhanism) (C-715/17, C-718/17 ja C-719/17) **rahuldab Euroopa Kohus komisjoni poolt nende kolme liikmesriigi vastu esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, milles paluti tuvastada, et kuna need liikmesriigid ei ole avaldanud korrapäraselt ja vähemalt iga kolme kuu tagant nende rahvusvahelise kaitse taotlejate arvu, keda saab kiiresti nende territooriumile ümber paigutada, ning sellest tulenevalt ei ole täitnud oma hilisemaid ümberpaigutamiskohustusi, siis on need liikmesriigid rikkunud liidu õigusest tulenevaid kohustusi.** Esiteks tegi Euroopa Kohus järelduse, et **asjaomased kolm liikmesriiki ei täitnud otsust, mille nõukogu oli vastu võtnud selleks, et kohustuslikus korras paigutada 120 000 rahvusvahelise kaitse taotlejat Kreekast ja Itaaliast ümber teistesse liidu liikmesriikidesse**¹. Teiseks tõdes Euroopa Kohus, et **Poola ja Tšehhi Vabariik olid ühtlasi rikkunud ka oma kohustusi, mis tulenevad varasemast otsusest, mille nõukogu oli vastu võtnud selleks, et vabatahtlikkuse alusel paigutada 40 000 rahvusvahelise kaitse taotlejat Kreekast ja Itaaliast ümber teistesse liidu liikmesriikidesse**². Ungari omakorda ei olnud selles viimases otsuses ette nähtud ümberpaigutamismeetmetega seotud.

Kolmandate riikide kodanike Kreekasse ja Itaaliasse saabumisest tingitud hädaolukorda silmas pidades võttis nõukogu septembris 2015 vastu eespool viidatud otsused (edaspidi „ümberpaigutamisotsused“). Poola avaldas detsembris 2015 nende otsuste kohaselt³, et tema territooriumile saab kiiresti ümber paigutada 100 isikut. Neid isikuid ta siiski ümber ei paigutanud ega võtnud endale seejärel ühtegi hilisemat ümberpaigutamiskohustust. Ungari omakorda ei ole kunagi avaldanud nende isikute arvu, keda saab tema territooriumile ümber paigutada tema jaoks siduva ümberpaigutamisotsuse kohaselt ning ta ei ole ümber paigutanud ühtegi isikut. Lõpetuseks avaldas Tšehhi Vabariik veebruaris ja mais 2016 ümberpaigutamisotsuste kohaselt⁴, et tema territooriumile saab ümber paigutada 50 isikut. Kreekast paigutati tegelikult ümber 12 isikut, kuid Tšehhi Vabariik ei võtnud enam ühtegi hilisemat ümberpaigutamiskohustust.

Käesoleva kohtuotsusega **lükkas Euroopa Kohus kõigepealt tagasi nende kolme asjaomase liikmesriigi esitatud argumendi, mille kohaselt on komisjoni hagi vastuvõetamatud, kuna pärast ümberpaigutamisotsuste kohaldamisaja möödumist vastavalt 17. septembril ja 26. septembril 2017 ei ole neil enam võimalik väidetavaid rikkumisi heastada.** Sellega seoses märkis Euroopa Kohus, et liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi on vastuvõetav, kui komisjon

¹ Nõukogu 22. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1601, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT 2015, L 248, lk 80). Selle otsuse kehtivust käsitleti liidetud kohtuasjades [C-643/15 ja C-647/15](#), Slovakkia ja Ungari vs. nõukogu; vt ka pressiteade [nr 91/17](#).

² Nõukogu 14. septembri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1523, millega kehtestatakse rahvusvahelise kaitse valdkonnas ajutised meetmed Itaalia ja Kreeka toetamiseks (ELT 2015, L 239, lk 146).

³ Kummagi otsuse artikli 5 lõige 2.

⁴ Kummagi otsuse artikli 5 lõige 2.

palub Euroopa Kohtul ainult tuvastada väidetav rikkumine, eelkõige niisuguses olukorras, nagu on kõne all käesolevates kohtuasjades, milles liidu õigusakt, mille rikkumist väidetakse, on pärast põhjendatud arvamuses määratud tähtaja ehk 23. augusti 2017. aasta möödumist lõplikult kaotanud kehtivuse. **Liikmesriigi kohustuste rikkumiste tuvastamise vastu säilib pealegi sisuline huvi eelkõige selleks, et teha kindlaks liikmesriigi kohustuste rikkumisest tekkida võiv liikmesriigi vastutus teiste liikmesriikide, liidu või eraõiguslike isikute ees.**

Sisuliselt väidavad Poola ja Ungari eelkõige, et neil oli õigus jätta ümberpaigutamisosused kohaldamata ETL artikli 72 alusel, mille kohaselt EL toimimise lepingu sätted, mis puudutavad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, mille hulka kuulub muuhulgas ka varjupaigapoliitika, ei mõjuta liikmesriikide nende kohustuste täitmist, mis on seotud avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsega. Sellega seoses leidis Euroopa Kohus, et kuivõrd ETL artikkel 72 kujutab endast erandit liidu õiguse üldnormidest, siis tuleb seda tõlgendada kitsalt. Seega **ei anna see artikkel liikmesriikidele õigust kalduda liidu õigusnormidest kõrvale pelga viitega avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsega seotud huvidele, vaid nad peavad tõendama vajadust kasutada selles artiklis ette nähtud erandit oma kohustuste täitmiseks nendes valdkondades.**

Selles kontekstis märkis Euroopa Kohus, et nende ümberpaigutamisosuste kohaselt **tuli kogu ümberpaigutamismenetluse vältel võtta arvesse riiklikku julgeolekut ja avalikku korda**, kuni taotleja üleviimine on teoks saanud. Sellega seoses leidis Euroopa Kohus, et ümberpaigutamise sihtliikmesriikide pädevatele asutustele tuleb seega anda lai kaalutlusruum, kui nad hindavad, kas on piisavat alust arvata, et ümberpaigutatav kolmanda riigi kodanik ohustab julgeolekut või avalikku korda nende territooriumil. Selles küsimuses märkis Euroopa Kohus, et mõistet „oht julgeolekule või avalikule korrale“ ümberpaigutamisosuste tähenduses⁵ tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab nii tegelikku kui ka potentsiaalset ohtu riigi julgeolekule või avalikule korrale. Euroopa Kohus täpsustas siiski, et eeltoodud põhjenduste kasutamiseks **peavad nimetatud asutused pärast juhtumipõhist uurimist tuginema üksteist toetavatele, objektiivsetele ja täpsetele tõenditele, mis võimaldavad kahtlustada, et kõnealune taotleja on tegelikult või potentsiaalselt ohtlik**. Seetõttu otsustas ta, et nendes sätetes ette nähtud korraga on vastuolus see, kui ümberpaigutamismenetluse raames tugineb liikmesriik vaidlustamatult, üksnes üldise preventsiiooni kaalutlustel ja ilma üksikjuhtumiga otsest seost tõendamata ETL artiklile 72, et õigustada ümberpaigutamisosustest tulenevate kohustuste täitmise peatamist või isegi lõpetamist.

Hinnates seejärel Tšehhi Vabariigi esitatud väidet, et kõnealune ümberpaigutamismehhanism ei toiminud, sedastas Euroopa Kohus, et ümberpaigutamisosustele omase solidaarsuskohustuse rikkumist ning nende aktide siduvuse kahjustamist võimaldamata ei saa nõustuda, et liikmesriik võiks kõigi nendest otsustest tulenevate ümberpaigutamiskohustuste täitmisest hoidumiseks tugineda oma ühepoolsele hinnangule nendes otsustes ette nähtud ümberpaigutamismehhanismi väidetava ebatõhususe või isegi mittetoimimise kohta. Lõpetuseks, osutades sellele, et ümberpaigutamisosused olid vastuvõtmisest alates ja kohaldamisaja jooksul Tšehhi Vabariigile siduvad, märkis Euroopa Kohus, et see liikmesriik pidi täitma nendest otsustest tulenevaid ümberpaigutamiskohustusi, olenemata Kreeka Vabariigile ja Itaalia Vabariigile muud liiki abi pakkumisest.

MÄRKUS: Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi liikmesriigi vastu, kes ei täida liidu õigusest tulenevaid kohustusi, võivad esitada komisjon või teine liikmesriik. Kui Euroopa Kohus tuvastab rikkumise, peab asjassepuutuv liikmesriik täitma kohtuotsuse võimalikult kiiresti.

Kui komisjon leiab, et liikmesriik ei ole Euroopa Kohtu otsust täitnud, võib ta esitada uue hagi ja nõuda rahaliste sanktsioonide määramist. Kui komisjonile ei ole teatatud direktiivi ülevõtmise meetmetest, võib Euroopa Kohus komisjoni taotlusel määrata rahalised sanktsioonid juba esimeses kohtuotsuses.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

---

⁵ Kummagi otsuse artikli 5 lõiked 4 ja 7.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127